

„Šmarnic“, katerih zadnje so ravnokar izšle. Bodi mu lahka slovenska zemljica, katero je ljubil z iskreno ljubeznijo! Mnogoštevilni učenci mu hranijo hvaležen spomin. —

Dvestoletnica ljubljanskega uršulinskega samostana. Od 18. do 22. aprila t. l. so praznovala ljubljanske uršulinke v cerkvi, v samostanu in v šoli¹⁾ dvestoletnico svojega bivanja v Ljubljani. Dne 19. aprila l. 1702. so namreč štiri redovnice zapustile svojo materino hišo v Gorici ter šle ustanavljat nov samostan v Ljubljano, kjer so bile slovesno sprejete dne 22. aprila. Zasluga za to ustanovitev gre blagemu pl. Schellenburgu, Rojen je bil v Sterzingu na Tirolskem



Janez Jakob pl. Schellenburg.

dne 24. jul. 1652. Obogatel je v Ljubljani ter svoji novi domovini storil obilo dobrega. Najlepši spomenik si je postavil pa z lepim uršulinskim zavodom. Umrl je dne 1. februarja 1715 in je pokopan v uršulinski cerkvi v Ljubljani. — Uršulinke so prebivale najprej v Schellenburgovi hiši na Mestnem trgu. Ker ni bilo nikake dekliške šole v Ljubljani in so morale premožnejše ljubljanske rodbine dajati svoje hčere v vzgojo tujim samostanom, so uršulinke hitele, da tu ustanovijo dekliško šolo. Dne 16. septembra 1702 jim je

¹⁾ Slavnost v samostanu, oz. v šoli je imela docela nemški značaj. Z ozirom na dobro stvar to zeló obžalujemo, ker želimo, da bi bil zavod vsestransko popolen.

to dovolil cesar Leopold I. Ker niso imele hiše, jim je prepustil proti najemščini hišo z vrtom tedanji ljubljanski župan Eder pl. Edenburg. Kmalu pa so kupile svet pred vicedomskimi vrati ter se preselile v novo stanovanje dne 24. aprila 1707. Ker je poleg stanovanja bilo mestno plesišče — pač neredovniška soseščina — so po dveh letih obravnavah od deželnih stanov pridobile plesišče za samostanske namene, a le s pogojem, da so morale na drugem kraju zgraditi s precejšnjimi stroški novo plesišče. Sedanjemu samostanu so položile temeljni kamen l. 1713. ter ga dozidavale v naslednjih letih. Dne 26. julija 1718 je škof Viljem Jakob grof Leslie položil temeljni kamen lepi uršulinski cerkvi, katere zidavo je vodil stavbinski odsek društva „Academia Operosorum“. Za zidavo so se uporabili tudi rezani kamni že razpadle bastije, stoječe pred vicedomskimi vrati. Cerkev je bila dozidana in posvečena 18. oktobra 1726. Krasni veliki oltar je delo Frančiška R o b b a, slovečega italijanskega kiparja in arhitekta, ki je Ljubljano okrasil še z marsikatero umetnino. Deset let je izdeloval ta prelepi oltar. Skupni stroški zanj so znašali 11.136 gld. 30 kr. tedanje veljave. Od znotraj in zunaj je bila cerkev dovršena l. 1747. Slike, ki krasijo cerkev, so delo Valentina M e n c i n g e r j a, Mateja L a n g u s a, redovnice matere Jozefe S t r u s, ki je umrla dne 3. januarja 1880 kot prednica tega samostana, in drugih nepoznanih umetnikov. Vsi stroški za zidanje cerkve in samostana so znašali 93.547 gld. — V času francoskih vojsk se je samostanu slabo godilo. 21. marcija 1792 so redovnice izgnali iz Ljubljane v Velesovo. General Bernadotte jih je zopet branil. Lakomni general Massena je l. 1805. iz lepe cerkve naredil skladišče za seno. L. 1809. so Francozi dobili Kranjsko po dunajskem miru. Ostudno so onečaščali vojaki nunsko cerkev. Služila jim je zopet za skladišče, poškodovali so marmornate kipe, razbili dragocene orgle, ki jih je bil naredil duhovnik Fr. Ks. Križman. Maršal Marmont je nunam zopet popravil krivico. Pod habsburškim žezlom se je razvijal samostan in je napredovala šola. — Rojstni dan uršulinske šole je bil 2. julij 1703. Celih 170 let je bila ta edina dekliška šola v Ljubljani. Polagoma se je razširjala; l. 1882. je postala osemrazrednica, l. 1894. se je izpremenila v petrazredno ljudsko in trirazredno meščansko šolo. Potreba časa je prisilila samostansko predstojništvo, da je l. 1894. otvorilo pedagogij za izobrazbo učiteljic. Ravno ob dvestoletnici mu je vlada priznala pravico javnosti ter s tem dala zaslužnim redovnicam častno priznanje za njihove sposobnosti.

Schellenburgove dobrotelne ustanove.

Jakob Schell pl. Schellenburg je deželi Kranjski izkazal mnogo dobrot. Z diplomo z dne 10. novembra